

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

13. Aliæ quæstiones de eadem re diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Si quis viduam, aut repudiatam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his, quae publicis spectaculis mancipantur, nullo Ordine sacro initietur. Hæc Canon.

Caput XIII.

Aliæ quæstiones de eadem re diluuntur.

Primo Quæritur, An cum Sacerdotio, & Diaconatu iure Diuino, an potius iure tantum Canonico pugnet vsus matrimonij etiam ante Ordinem sacri contracti? Quidam existimant pugna re. Ad cuius rei maiorem intelligentiam notandum est, hoc vnum esse inter alia diffidium Græcorum, & Latinorum. Græci enim Sacerdotibus, & Diaconis coniugij ante Sacerdotiū initi, vsu quidem permittunt, non eo tempore, quo altaris ministerio deseruire, vel consuetudine, vel lege debent, sed alio tempore. Non enim quotidie singuli sacris operantur, sed Dominicis duntaxat, & festis diebus quotidie verò extra quadragenarij ieiunij tempus vni tantum Missæ sacrificiū prouidero populo faciunt, & offerunt. Latinorum verò Ecclesia semper morem retinuit, vt Sacerdotes, & Diaconi ab omni vsu coniugij etiã ante Ordines sacros contracti se perpetuo abstineant. Vnde dist. 31. c. Quoniam. ex Canone 13. Sextæ Synodi Generalis, dicitur: Quoniam in Romanij Ordine Canonis esse cognouimus traditum, eos, qui ordinati sunt Diaconi, vel Presbyteri, confiteri, quod non suis iam copulatur vxoribus, antiquum sequentes Canonem Apostolicæ diligentie, & consuetudinis, sacrorum virorum legales nuptias amodo valere volumus, nullo modo cum vxoribus suis eorum connubia dissoluentes, aut priuantes eos familiaritate ad inuicem in tempore opportuno. Quicumque ergo Subdiaconus, Diaconus, aut Sacerdos fuerit, nullo modo prohibeatur ad talem gradum ascendere ob cohabitationem cum sua vxore; nec etiam tempore sua Ordinationis profiteri Castitatem cogatur, nec abstinere debeat à sue vxoris familiaritate. Oportet tamen eos, qui altari ministrant, tempore oblationis, continentes esse in omnibus. Si quis igitur præsumpserit contra Apostolicos Canones, Presbyteros, vel Diaconos priuare contactu, & communionem legalis vxoris suæ, deponatur. Similiter Presbyter, aut Diaconus, qui religionis causa vxorem suam expellit, excommunicatur. Si verò in hoc permanserit, deponatur. Hæc ibi. Porro hunc Canonem Sotus in lib. 7. de iust. q. 6. artic. 2. & quidam alij tanquam à vero alienū improbant, & damnant, eo quod Patres illi referant suum Decretum ad Canonem sextum Apostolorum, qui sic habet: Episcopus, aut Presbyter, vxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abijciat: Si verò reiecerit, excommunicatur; & si perseuerauerit, deijciatur: & ad Canonem tertium Concilij V. Carthaginensis, in quo statuitur, vt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi se contineant ab vxoribus in proprijs terminis, hoc est, vicis suæ tempore. Verum Canon Apostolorum clarè non constituit, quòd ipsi voluerunt, puniendum eum, qui causa religionis vxorem suam ab vsu matrimonij remouerit: bene tamè eum, qui eam tanquam omnino alienā abiecerit, ita vt omnem eius alèdæ curam quasi nexu, & vinculo coniugij soluto, deposuerit. Ita respondet Hubertus Cardinalis in libro contra Nicetam Peccatorum Abbatem Constantinopolitanum: & habetur hæc Huberti responsio no-

mine Leonis IX. cap. Omnino, dist. 31. vbi dicitur Apostolos constituisse, ne Clerici abijciant vxores à cura sua, etiam si se ab earum thoro superauerint. Debet enim adhuc eas alere, & eis in omnibus prouidere. Hæc ibi. Sicut etiam eadem sexta Synodus Trullana can. 48. decernit, Episcopi vxor, in Monasterio aliquo degat, & prouidentia ipsius Episcopi, viri sui, sustentetur. Sic etiam Synodus Turonensis 2. cap. 8. definit, vt Episcopus coniugio alligatus habeat vxorem, vt sororem, & eius curam gerat, absque tamen vlla suspitione coniugalis commercij. Eadem ratione intelligitur Canon quartus Concilij Gangrensis, vbi habetur: Quicumque discernit à Presbytero, qui vxorem habuit, quod non oporteat eo ministrante, de oblatione percipere, anathema sit. Quod decretum facit contra eos, qui putabant coniugium esse interdictum: & propterea arbitrabantur non licere ei, qui vxorem habet, sacris operari. Tunc autem Presbyteri vxores habebant, non quibus commiserentur, sed quas vt sorores alerent, & sustentarent.

Canon autem 3. Concilij 5. Carthaginensis in hunc modum habet: Episcopi, Presbyteri, & Diaconi se abstineant ab vxoribus secundum priora, vel secundum propria statuta: quæ verba, illi Patres Græci interpretati reddiderunt sic: in proprijs terminis, & intellexerunt vicis suæ tempore: cum tamen Carthaginenses Patres dicere voluerint, secundum proprias definitiones, hoc est, secundum ea decreta, quæ in Concilio 2. Carthaginensi edita sunt. Cuius Can. 2. sic habet: Placet Episcopos, Sacerdotes, & Leuitas se continere in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant, impetrare, vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruaui antiquitas, omnes custodiamus.

Sentiunt itaque quidam, Græcos post susceptos Ordines sacros, coniugio vtentes ante contracto, delinquere, & eum vsu Ecclesiam permittere nõ qui dem, vt bonum, sed vt minus malum. Quod probant auctoritate Nicolai Primi, qui, vt habetur dist. 28. c. Consulendum, respondens ad quæstiones Bulgarorum, ait: Consulendum decernitis, virum Presbyterum habentem vxorem debeat sustentare, & honorare, an à vobis proijcere. In quo respondemus, quoniam licet ipsi valde sint reprehensibiles, vos tamen Deum conuenit imitari, qui Solem suum oriri facit super bonos, & malos. Eijcere enim à vobis non debetis: siquidem, & Iudæ Dominus, cū esset falsus discipulus, à numero suorum non eiecit. Hæc Pontifex, qui tamen scribebat ad Bulgaros, qui semper Græcorum mores, & ritus retinuerunt, ac etiam nunc retinent.

Sed horum scilicet, ego sententiam nõ approbo: nunquam enim Ecclesia Latina Græcos tanti criminis accusauit: nec filios Presbyterorum Græcorum tanquam contra ius diuinum progenitos damnauit. Et in cap. Aliter, dist. 31. Stephanus Romanus Pontifex ait, in Orientali Ecclesia Presbyteros matrimonio vti, nec tamen eum morem, & vsu reprehendit. Item Innocentius Secundus in cap. Cum olim. De Cleric. coniug. definit filium Presbyteri Græci ex vxore genitū, iure inter Latinos promoueri, si nullum aliud Canonicum impedimentum obstat. Eius sunt hæc verba: Nos attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit, quoniam Orientales in Minoribus Ordinibus contrahunt, & in superioribus viuunt matrimonio iam contracto,

Vbi Pontifex Græcorum morem non damnat. Et in cap. *Quæstium de punit. & remiss.* ait Clemens Tertius: *Quæstium est, virum Sacerdotibus Græcis, quibus legitimo matrimonio licet vii. Et in cap. Vi Clericorum, De vita, & honest. Cleric. ex Concilio Lateranensi sub Innocentio Tertio dicitur: Qui autem secundum regionis sue morem non abdicarunt copulam conjugalem, si lapsi fuerint, grauius puniuntur, cum legitimo matrimonio vii possint.* Vbi Glossa annotauit, hoc dici propter Orientales, qui post sacros Ordines susceptos vtuntur coniugio ante contracto.

Ob hæc igitur alij existimant, non quidē contra ius diuinum, sed contra Constitutiones Apostolorum Græcos facere. Aiunt enim prædictum Græcorum morem non esse antiquum, sed recentem, eo quod Origenes homil. 17. in Lucam. & homil. 4. in Leuit. ita scriptum reliquerit: *Certum est, inquit, quia impeditur sacrificium indefinens, ijs, qui coniugalibus necessitatibus inseruiunt. Vnde videtur mihi, quod illius solius est sacrificium offerre, qui indefinens, & perpetua se Castitati deuouerit.* Et Eusebius lib. 1. demonstrat Euang. c. 9. *Verum amen eos, qui sacriati sim, atq; in Dei ministerio, cultuq; occupati, continere deinceps se ipsos à commercio vxoris decet.* Epiphanius in compendiaris doctrina fidei Catholice, sanctam Sacerdotium ex virginibus, vt plurimum, aut ex solitarijs, aut si ad ministerium non suffecerint, ex his, qui se à proprijs vxoribus continent, asserit constare: & si quis ab initio contempsit, viduus fuerit, habere potest locum Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Hypodiacoconi. Et alibi in hæresi 59. contra Catharos. Sed & adhuc viuentem, & liberos gignentem vnus vxoris virum Ecclesia non suscipit, sed eum, qui se ab vna continet, aut in viduitate vixit, Diaconum, Presbyterum, Episcopum, & Hypodiacoconum, maxime vbi sinceri sunt Canones Ecclesiastici. At dices mihi, in quibusdam locis adhuc liberos gignere Presbyteros, Diaconos, & Hypodiacoconos. Sed hoc non est, iuxta canonem, sed iuxta hominum mentem, quæ per tempus elanguit. Cyrillus Hierosolymitanus in Catechesi. 12. Si qui apud Dominum bene fungitur sacerdotio, abstinet à muliere, Ipse Iesus, quomodo ex viro, & muliere prodiurus est? Nyssenus in lib. de virginitate, cap. vlt. *Quomodo Dei Sacerdotio fungeris, qui ad hoc ipsum, vt manus offerres, vnus es? Quomodo hæc ipsa Deo offeres, qui legi non obtemperas prohibenti, ne sacra impurus facias? Ac si Deum tibi apparere expetis, quid cause est, cur Moysen non audias, qui populo edicit, vt à nuptijs purus sis, quo Dei aspectum comprehendat?* Chryostomus homil. 2. de patien. Iob. Dixit, vnus vxoris virum, non ea ratione, vt id nunc in Ecclesia obseruatur: Oportet enim omni profus castitate Sacerdotem ornatum esse. Hieron. contra Vigilantiū: *Quid facient Orientis Ecclesie, quid Aegypti, & Sedes Apostolica, quæ aut virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si vxores habuerint, mariti esse desierunt?* Idem in Apologia ad Pammachiū: *Episcopi, Presbyteri, Diaconi, aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certe post Sacerdotiū pudici.* Oecumenius in 1. Timot. 3. *Non statuit Apostolus, cum ait: Vnius vxoris virum, vt ab vxore pēdeat Episcopus, aut vxorem necessariū habeat: sed si fiat è mundanis, non saltem sit digamus; ita tamen, vt vocatus ad Episcopi munus, illud compleat, vt, qui habent vxores, sint tanquam non habentes.* Basil. in Iesai. cap. 3. *Oportet, inquit, vt sit Presbyter omnis concubitus inexpertus, aut secundum legem Domini.* 1. Tim. 3. Tit. 1. vnus vxoris vir.

Porro alijs videtur, Græcicum hunc morē esse antiquum, hoc est, non esse recentem; inde comprobantes, quod Gregorius Episcopus, Nazi-

anzeni Gregorij pater, vnus est coniugio ante contracto. Deinde, quia Socrates lib. 1. hist. Eccles. cap. 8. Sozom. lib. 1. cap. 22. Niceph. lib. 7. cap. 19. Suidas in verbo, Paphnutius: referunt in Concilio Nicæno in hunc modum, cum Patres legem ferre statuerent, ne Clericis liceret cum suis vxoribus ante ductis commiseri; surrexit Paphnutius confessor, & contraxit, dicens: Bonum sibi videri, vt secundum antiquos Canones præcipiatur Clericis, ne post Ordines susceptos nuptias contrahant, sed solum permittantur vti nuptijs, quas ante Ordinem contraxerunt: & tota Synodus in eam sententiam iuit, & continentiam ab vxore ante Ordines accepta in arbitrio cuiusque reliquit. Sic illi.

Inter Catholicos sunt, qui totā hanc historiam de Paphnutio de Socrate, Sozomeno, Suida, & Nicephoro traditā, vt falsam, & confictam rejiciat. Soz. lib. 7. de inst. q. 6. art. 2. *Canus de locis Theolog. lib. 5. c. vlt. ad 6. multis de causis. Primò, quia Gregorius I. Sozomeni historiam improbat, quippe, qui multa, inquit, mentitur.* Deinde, quia tota hæc historia manifestè pugnat cū ijs, quæ ex Origene, Eusebio, Epiphano, Hieronymo, & alijs Patribus paulò ante retulimus: Ergo, aut hi falluntur, aut Socrates, & Sozomenus. Sed verisimilius videtur Socratem, & Sozomenum fuisse deceptos. Item, Synodus Nicæna Canone 3. prohibet, quo vnus Episcopi, Presbyteri, Diaconi vllā domi mulierem habeant, præter matrem, sororem, amitā, aut materteram. Vbi Synodus vxorē excepisset, si eā habere Sacerdotibus licuisset. Postremo Rufinus multa de Concilio Nicæno, & Paphnutio conscripsit, & nihil meminit huius historie. Certè probabile est Græcicum morem non esse, tã recentem, quàm aliqui putant, nec asserere cogimur historiam de Paphnutio in Concilio Nicæno tanquam omninò confictam, spuriam, ac suppositam esse damnandam, quam etiam Gratianus in suum decretum coniecit, *distinct. 31. cap. Nicæna.* Quod si Gregorius Magnus scribit, multa esse mentium Sozomenum; non tamē id dicit de hæc nominatim historia. Et ex testimonijs Græcorum Patrum supra citatis, nō tam certò concluditur, quod aliqui putant, Græcicum morem esse ad modum recentem. Sunt enim tria, aut quatuor in hæc Græcorum consuetudine, & more consideranda. Primum, Græciæ Sacerdotes omninò ab vso coniugij abstinere tempore vicis suæ: in Græciā autem Sacerdotes, vt diximus, sacrificare consueuerunt tantum diebus Dominicis, ac festis: quotidie verò, non singuli sacra faciunt, quia vnus tantum Missæ sacrificium pro vniuerso populo offeritur. Rursus quamuis Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri non se ab vxoribus perpetuò continent; id tamen faciunt Episcopi, in quibus locum habent ea, quæ ex antiquis Patribus produximus. Canon enim Trullanus 12. constituit, vt Episcopi post Ordinationem suam à proprijs vxoribus abstineant. Vnde apud Græcos etiam nunc Episcopi non creantur, nisi ij, qui matrimonij vinculo soluti, ac liberi sunt, aut qui perpetuam continentiam seruantes; & hinc est, vt ex Monachis Episcopi eligantur. Imò Canon 30. habet, vt Sacerdotes Barbarici cum ordinantur, à suis vxoribus in postquam sefe contine-

Lib. 8.
Epist. 31.

ant. Po.

ant. Postremò, quid impedit, quo minus dicere quis possit, priscis temporibus etiam in Oriente varium fuisse Ecclesiarum morem, ita ut alicubi Sacerdotes continentiam perpetuò seruaerent, alibi non item. Et proinde locum habere in quibusdam Orientis Ecclesijs, quod Epiphanius, Hieronymus, & alij tradiderunt: & nihilominus verum esse, quod Sozomenus, & alij de hac Paphnutij narratione scriptum reliquerunt. Præsertim cum in illa referatur, reliquisse Synodum continentiam ab vxoribus, ante in matrimonium habitis, in arbitrio cuiusque; & ita alij sese continebant, qui volebant, alij verò minime. Primi illi probabantur, & comendabantur. Secundi verò non condemnabantur: nec tamè idcirco probabantur. Verùm quicquid sit de hac historia, vera sententia est, perpetuum fuisse morè in Latinorum Ecclesia, ut Diaconi in susceptione Ordinis, perpetuam continentiam promitterent: quod manifestum est ex multis Concilijs in Latina Ecclesia congregatis, Elibertino *can. 33. Arelat. 2. can. 2. Carthag. 2. can. 2.* & alijs, quæ breuitatis causa prætereo, cum passim ab alijs referantur. Et hunc morem non esse iuris diuini, sed Apostolici, hoc est, ab ipsis Apostolis traditum, & acceptum; & in Græcorum etiam Ecclesia per aliqua tempora seruatum, sed postea prætermisum.

Secundò Queritur, An in Latinorum Ecclesia Subdiaconi, ià inde ab Apostolorum tempore perpetuam continentiam seruauerint, ita ut se etiam continerent ab vxoribus ante Ordinè acceptis? Respondeo, communem esse omnium sententiã in *c. Nullus, dist. 60. & in c. A multis, De etate, & qualis. & in c. Miramur, de seruis non ordinatis.* Subdiaconatù primis propagatè post Apostolos Ecclesiæ temporibus non fuisse inter sacros Ordines computatum: non quidem quod Ordo non fuerit, sed quòd non fuerit Castitatis Voto sacratiss. Id colligunt ex eo, quòd Urbanus Secundus in *cap. Nullus, dist. 60. Nullus, inquit, in Episcopum eligatur, nisi in sacris Ordinibus religiose viuens, inuentus.* Sacros autem Ordines intelligimus Diaconatù, & Presbyteratù: hos siquidem solos primitiua legitur habuisse Ecclesia. Subdiaconos verò, quia & ipsi altaribus ministrant, oportunitate exigente concedimus in Episcopos eligi; si tamen præclaræ scientiæ, & religionis existant: quod ipsum non sine Romani Pontificis, vel Metropolitanæ licentiã fieri firmiter permittemus. Hoc Decretum tanquam Urbani Primi citat Innocentius in *c. A multis, De etate, & qualis. Ordin.* & idem apud Iuonem in Pannormia, ex Synodo Beneuentanã, quæ habita fuit tempore Victoris Tertij, cui successit Urbanus Secundus, citatur. Item in *cap. A multis, De etate, & qualis. Ordin.* dicitur: *A multis multoies hesitatur, an Subdiaconus in Episcopum eligi valeat: siquidem Urbanus quoque Primus decreuit, ut nullus in Episcopum, nisi in sacris Ordinibus religiose viuens, inuentus fuerit, eligatur. Et sacros Ordines dicit Diaconatum, & Presbyteratum, quos solos primitiua Ecclesia legitur habuisse. In quibus verbis Urbanus ad statum primitiue Ecclesiæ se retulit, in quo Subdiaconatus Ordo sacer minime dicebatur. Verùm hodie inter sacros computatur, sicut Urbanus Papa Secundus his verbis expressit: Erubescant impij, eos, qui in sacris Ordinibus, Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sumi possint, si castè non vixerint, excludendos*

ab omni eorundem graduum dignitate. Hæc ibi. *Cap. Miramur, De seruis non ordinatis.* sic habetur: *De Subdiaconali Ordine, quia de eo non fit mentio in Patrum statutis, expressè videtur nobis, quod & is cum Diaconali gradu priuilegio non gaudeat eodem. Nam licet sacer Ordo non reputaretur in Ecclesia primitiua, tamen constitutione Gregorij, & Urbani secundum moderna tempora sacer gradus esse minime dubitatur. Hæc ibi. Glossa itidem, & alij censerent à Siricio Primo Romano Pontifice perpetuam continentiam esse Episcopis, Presbyteris, & Diaconis indictam, quam deinde Innocentius I. & cæteri Romani Pontifices confirmarunt: & Gregorij Primi decreto, ut constat in *cap. Ante triennium dist. 31. & cap. Nullum, dist. 28. & constitutione Urbani II. vi habetur cap. Erubescant, dist. 32.* votum continentiam in Subdiaconis cœpisse, cum ad ea usque tempora Episcopi, Presbyteri, & Diaconi tantum perpetuam continentiam voto promissam seruassent.*

Alijs tamen hæc sententiã non admodum probatur, eo quod in Canone Apostolorum 17. manifestè præcipitur, ut qui ad Clerum prouehuntur, si voluerint, vxores ducant, sed Lectores, Cantoresque tantummodo. Et in Synodo Romana à Siluestro Primo coacta *canone 8. dicitur: Nullum Subdiaconorum ad nuptias transire præcipimus.* Porro quæ admodum post sacros Ordines susceptos prohibetur Clerici nuptias contrahere, sic etiam uti matrimonio ante contracto. Quare alij verius esse crediderunt, Subdiaconatum semper in Ecclesia fuisse Ordinem sacrum, non tamen semper pro tali agnitum, & habitum; cum multi olim dubitauerint, num inter sacros Ordines computari deberet: dubitandiq; ratio fuit, quòd Subdiaconus non ordinatur per impositionem manus Episcopi, ut Presbyter, & Diaconus, *c. Presbyter, de Sacram. non iteran.* Et quia Paulus *1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1.* solum meminit Presbyteri, & Diaconi, cum docet quales eligi debeant. Item, quia Episcopus sacrificium offerre consueuerat cum vno Presbytero, & Diacono: & inter Canones Apostolorum, Canon 7. 8. 9. 28. 29. 30. 44. 45. & 52. solum Episcopum, Presbyterum, & Diaconum memorant. Canon verò 17. 18. 25. & 50. decernunt: *Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, vel alius ex numero aliorum, qui Clerici sunt, & ministerio sacro deseruiant, ubi Subdiaconus in aliorum clericorum numero censeri videtur: Canon 42. qui habetur cap. Episcopus, dist. 35. recenset Episcopum, Presbyterum, & Diaconum, & deinde Subdiaconum, inter alios Clericos connumerat. Ex quo factum est, ut semper certi iuris fuerit, posse Diaconum in Episcopum eligi; cum tamè olim ambigeretur, an Subdiaconus posset Episcopus creari. Nihil igitur mirum est, inquit, si Siricius Primus, & Innocentius Primus cum decernunt, ut Presbyteri, & Diaconi se contineant ab vxoribus ante Ordines susceptis, nihil de Subdiacono meminerint; non quòd Ordo sacer non fuerit, sed quòd non pro tali ab omnibus haberetur. Quod autem Gregorius Primus asseruerit, minime sibi placere legem illam sui præcessoris: ne Subdiaconi vxoribus ante ductis vterentur, nihil obstat, quoniam id de Subdiaconis Sicilia conscripsit: porro in Sicilia Græcorum mos, non Latinorum seruabatur. Vnde eius insulæ Subdiaconi Græcanico more ab vxoribus ante Ordinem assumptis, mi-*

nimè sese continebant. Et cum votum continentiae Latinorum more non emisissent, seuerius in eos esse animaduersum, scripsit Gregorius, Vt continentiam, quam nondum vouerant, seruare cogentur: & legem ipse temperauit, nimirum, vt in posterum nullus Subdiaconus eligeretur, nisi qui continentiam ante promississet more Ecclesiae Latinae. Subdiaconi verò ante electi suis vt vxoribus permitterentur, si continere nollent. Cæterum siue hoc, siue illo modo dicamus, parum refert: Subdiaconatus olim, aut sacer Ordo non erat, aut pro tali non habebatur, hoc est, Subdiaconus votum continentiae non faciebat.

Tertio *Quæritur*, An iure Ecclesia continentiae votum in ijs, qui ad sacros Ordines promouentur, requirat, & postulet. *Quæstionem* mouet, quod huiusmodi votum iure diuino non est sacris Ordinibus annexum, ergo non potuit Ecclesia eo vinculo suos Clericos obligare. Rursus, voti emissio spontanea est, & voluntaria, quamuis necessitas sit soluere promissa: ergo nequit Ecclesia quempiam cogere ad votum emittendum. *Respondeo*, optimo iure id Ecclesiam fecisse: quoniam tametsi iuris diuini tale votum nõ sit, Ecclesiae tamen ministros maximè decet: nam in vetere lege Sacerdotes vicis suae, & ministerij tempore ab vxoribus sese continebant, & laici, qui paulò ante ad suas vxores accesserant, arcebantur ab esu panis in mensa Domini expositi. Decebat igitur Clericos, qui quotidie incruentum Missae sacrificium offerunt, aut proximè in offerendo ministrant, perpetuam cum vxoribus seruire continentiam. Nec cogit Ecclesia Clericos continentiam vouere, sed fert legem, vt quicumque voluerit sacros Ordines capessere, votum emittat Castitatis, alioqui ad eos minimè accedat.

Verum nostri temporis Hæretici calumniantur, hanc Ecclesiae legem cum sacris literis pugnare. Paulus enim, inquit, 1. ad Timotheum 4. venturos prædixit quosdam, qui nuptias damnant. *Respondeo*, Ecclesiam non prohibere coniugium, nec simpliciter, & absolute imperare, vt coelibatum seruemus: sed solum lex Ecclesiastica in his, qui sacros Ordines suscipere volunt, perpetuam requirit, ac postulat continentiam: quam qui seruire recusat, si laicus sit, nulla Ecclesiae poena punitur, sed solum à sacris Ordinibus prohibetur. Nam Ecclesia quoque in suis ministris multa alia deposcit. *Secundo* obijciunt Paulum, qui 1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1. cum absoluti numeris omnibus, & perfecti Episcopi ideam exprimeret, inter alias dotes, & virtutes, matrimonium recenset, cum ait vnus vxoris virum esse eligendum. *Respondeo* ex com muni Græcorum, & Latinorum omnium interpretatione sententia, vt supra ostendi, ea Apostoli verba, non esse accipienda, ita vt velit Paulus nõ esse Episcopum creandum, nisi coniugem; sed nõ esse eligendum digamum, siue eum, qui plures vxores habuerit; aut qui scortationibus, & libidinibus indulgeat, minimè sua vxore contentus. *Tertio*, opponunt Paulum ad Hebræos 13. dicentem: *Honorabile conubium in omnibus, & thorus immaculatus.* Si in omnibus, inquit, quidni etiam in Sacerdotibus? *Respondeo*, dixisse, in omnibus, id

est, omni ex parte, vel, apud omnes homines, hoc est, siue Græcos, siue Latinos, siue Hebræos. Cum enim Matrimonium sit iure naturali, ad sobolis procreationem institutum, apud omnes in pretio est, & existimatione. *Obijciunt*, & illud Genes. 1. & 9. *Crescite, & multiplicamini*: ergo sicut nemini fas est promittere se nihil vnquam cibi sumpturum, cum talis promissio iuri naturali repugnet: sic etiam non licet vouere perpetuò coelibatum, cum diuinæ legi prædictæ aduersetur. Rursus 1. ad Corinth. 7. ait idem Apostolus: *Propter fornicationem autem vnusquisque suam vxorem habeat.* Et paulò infra: *Melius est nubere, quam vris.* *Respondeo*, huiusmodi obiectiones esse fuitiles, & inanes. Nam illud: *Crescite, & multiplicamini*, dictum est ad primos generis humani satores, & parentes, quia tunc erat genus humanum propagandum. Nec id præcepti vllam vim habet, nisi in illo, & simili alio rerum euentu, vt pote necessariò ad genus humanum conseruandum. At verò longè diuersa ratio est in vita nostra tuenda, quam simpliciter iure naturali conseruare debemus. Illud verò: *Propter fornicationem autem, &c.* De coniugibus dici, omnes Græci, & Latini interpretes testantur. Nam Ethnici coniugio victi nuper ad Christi fidem conuersi ambigebant, an suis vxoribus, quas ante habuerant, tuta conscientia vti possent. *Respondeo* Apostolus, *Possit*: & proinde, vnusquisque, inquit, suam vxorem habeat, quasi diceret, vir coniugij vinculo alligatus, Christianæ religionis studio, & causa, non debet se ab vxore, & thoro abstinere: est enim iure permixtus, ad propriam vxorem accessus, quare coniux quisque, libidinis vitandæ gratia, vtatur sua vxore. Nam postea idem subiungit Apostolus: *Dico autem, non nuptis, & viduis: Bonum est illis, si permanserint.* Item, solutus es ab vxore? Noli querere vxorem. Postremò illud Apostoli: *Melius est nubere, quam vris* Græci, & Latini interpretes intelligunt: Tolerabilius est vinciri, hoc est, matrimonium contrahere, quam cupiditatibus carnis, & sensus, & stimulis libidinis agitari, & vexari. Et notant itidem Apostolum loqui de inuuptis, hoc est, solutis, non autem voti nexu, & vinculo adstrictis.

Quarto *Quæritur*, An ius habeat Ecclesia præcipiendi, vt cæteri Clerici, qui sunt Subdiacono minores, sese voto Castitatis obstringant? *Respondeo* ex ijs, quæ paulò ante dixi, neminem absolute quidem, & simpliciter esse cogendum, vt quippiam voueat, cum votum debeat esse voluntarium, etsi iure aliquis cogi potest, promissa seruire. Nihilominus tamen lex, iure optimo fertur, vt quis continentiam voueat, si velit ad Ecclesiasticos Ordines ascendere. Ecclesia itaque Clericis Subdiacono inferioribus, qui sunt hætenus ad Ordines electi, lege præcipere non potest, vt continentiam perpetuò voueant, hoc est, vt perpetuè Castitatis votum emittant, quoniam absque tali voto sunt Ordinibus initiati: posset tamen constituere, vt qui deinceps eligetur, sese continentiae voto adstringat; sin minus, ne ad Ordines accedat. Item potest præcipere, vt qui iam sunt ad Ordines promoti, vel continentiam seruent, vel omni Clericorum priuilegio careant.

Si **quæras**, An olim aliqui Clerici ex ijs, qui sunt Subdiacono minores, Castitatis voto teneantur obstricti? Ratio dubitationis est, quia *Canone 12. Apostolorum dicitur: In nuptijs autem, qui ad Clerum protracti sunt, præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant; sed Lectores, Cantoresque tantummodo.* Ergo Acolyti nuptias contrahere non poterant. **Respondeo**, in eo Canone appellatione Lectorum, & Cantorum intelligi omnes Clericos, qui sunt minores Subdiacono: hos enim Clericos, Græci voce Lectorum, & Cantorum accipiunt. Eodem modo intelligitur Canon *distinct. 32. in cap. Lectores, ex Concil. Carthagin. 5. ubi dicitur, Lectores cum ad annos pubertatis veniunt, cogantur, aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.* Nomine Lectorum accipit etiam Exorcistas, & Acolytos.

Quintò Quæritur, An possit Ecclesia, ijs, qui in sacris sunt Ordinibus constituti, concedere, uti nuptias contrahant, vel ijs ante Ordines contractis utantur? Abbas in *c. Cum olim, de Cleric. coniugat.* non videtur mihi satis cautè hac in parte locutus, cum sic ait: *Credo pro bono, & salute animarum, quod esset salubre statutum, ut volentes continere, & magis mereri, libera sua voluntati relinquere: non volentes autem continere, possent contrahere, cum, experientia docente, contrarium profus sequatur ex illa lege continentie, cum quoidem non vincta spiritaliter Sacerdotes, nec sine mundi, sed maculentur illicito coitu, cum eorum gravissimo peccato, ubi cum propria uxore esset castitas, ut habetur *distinct. 31. cap. Nicæna. Vnde deberet Ecclesia facere, sicut bonus medicus: Vt si medicina, experientia magistra, potius officit, quam proficiat, eam tollat.* Sic ille. Certè liberius loquutus est, quàm par est. At Sotus *lib. 7. de inst. q. 6. ar. 2.* absolute concedit posse. Ecclesiam eiusmodi facultatem dare, sed non nisi gravissimis de causis: hoc est, posse Ecclesiam iusta de causa indulgere, ut sacerdos castitatis lege solvatur.*

Sed reuera distinguendum est: aliud enim est, si loquamur de ijs, qui sunt hæctenus ad sacros Ordines euecti, atque de ijs, qui in posterum prouehantur. Nam primi illi continentie Votum emiserunt, & proinde nequit Ecclesia facultatem concedere, nisi votum relaxet. Sed quempiam Voti vinculo solvere Ecclesia non potest nisi gravissimam ob causam, cum Votum sit iure Diuino perfoluendum. Quare ut quis ab huiusmodi Voti nexu eximatur, potest iusta subesse causa, nimirum communis Reipublicæ salus, pax atque tranquillitas, ut quis in regno succedat, vel ut Princeps ad Christi fidem, & religionem traducatur: at verò ut promiscue omnes, & generationi qui sacros iam Ordines susceperunt, ad nuptias transeant, meo quidem iudicio, nulla talis potest iusta causa contingere. Si verò de ijs sermo sit, qui in posterum eligentur, non est opus relaxatione Voti, quale nullum hæctenus emiserunt: sed id solum opus est, ut Ecclesia legem abroget, quam condidit, ne deinceps sacris sit Ordinibus Votum continentie annexum: & hanc legem posse quidem Ecclesiam antiquare, & tollere, sed non nisi magnis, & gravissimis de causis: quales non sunt ex communes & solite, quas cernimus, nimirum quod multi clerici sacris Ordinibus initiati castitatem non seruent, quod votum sæpe violent: huiusmodi enim cõ-

suetudo corruptela est, & peccati turpitudinem auget, non excusat. Ergo ut hic vel ille lege perpetuæ continentie solvatur, iusta causa contingere aliquando potest, at ut lex in vniuersum tollatur, non video, quænam iusta causa possit accedere, ut ij, qui sunt sacris Ordinibus initiati uxores ducant, aut ut ij, qui coniuges sunt, ad sacros ordines prouehantur, & permittantur uti vxoribus ante ordines acceptis.

Sextò Quæritur, quid ius Canonicum constituerit de coniugio post sacrum Ordinem contracto? De hac quæstione tractant Canonici iuris interpretes in *cap. 1. & 2. qui clerici vel vouentes, & c. Si quis eorum, & cap. Erubescant, d. 32. & Theolog. in 4. distinct. 38. Respondeo*, illud iure Canonico esse irritum, & inane ut colligi potest ex *c. Si quis eorum, & cap. erubescant, distinct. 32. ex cap. de Diacono, & cap. Ex litterarum, qui Clerici vel vouent. ex Alexandro Tertio. Sed clarè, & apertè ex cap. 1. de Voto, & Voti redempt. in sexto ex Bonifacio Octauo. Rufus; Clericus post sacrum Ordinem, matrimonium contrahens, ipso iure in Suspensionem incurrit *cap. 1. & 2. Qui Clerici vel vouentes*: in his enim locis statuitur huiusmodi Clericum nec posse in Ordinibus ministrare susceptis, nec ad altiores Ordines prouehi. Conceditur tamen, ut Episcopus eam irregularitatem amouere possit, ut testantur Innocentius, Hostiensis, Abbas & Glossa *ibidem*, dummodo nulla sit aliorum offensio, nec alij inde vllum prauum exemplum accipiant, & Clericus de suo peccato doleat. Item ipso iure in excommunicationem incidit, *Clement. 1. De consanguinit. & affinit. ex quo fit*, ut huiusmodi clericus nec reddere, nec exigere debitum coniugale possit: quoniam coniugium est irritum, & inane.*

Sed quæstio est inter Canonici iuris interpretes, an ipso facto talis Clericus Ecclesiastica beneficium amittat? Dux sunt opiniones auctorum: prima negat ipso facto eum amittere, sed censet auctoritate Ecclesiæ priuari debere. Sic Glossa, Butrius, Cardinalis, Imola, Decius, quos citat Couarr. in *Epitome in 4. librum Decretalium, p. 2. cap. 6. §. 3. nu. 4.* Id colligunt quia matrimonium contractum est irritum & inane, & beneficia non amittuntur nisi ratione contracti coniugij quod iure subsistit. Secunda opinio affirmat; quam teneunt Ioan. Andreas quamuis sibi teste Abbate contrarius, Ancharanus, Abbas, Cardinalis, & Henricus, & Staphileus, & Romanus, quos refert, & probat Couarruias; atque hæc est verior opinio, eo quod beneficium amittitur ex ipso facto, quamuis matrimonium nullius ponderis, & momenti sit. nam eo ipso Clericus contrahens videtur pro derelicto beneficium habere, siue matrimonium contrahat cum consanguinea, siue cum alia. **SI ROGES** an per sponsalia verbis futuri temporis contracta beneficium amittatur? **Respondeo** cum Abbate in *cap. 1. de Cleric. coniug.* Ioan. Andrea *ibidem*. nõ amitti, quia talis poena restringi debet, ergo ad sponsalia trahenda, & protendenda non est. Sic etiam Couar. *loco cit.* docet.

Septimò Quæritur, quid iura Canonica statuerint de coniuge, vtrum possit sacros ordines suscipere? **Respondeo** in primis, matrimonium etiam ratum sed nondum consummatum nõ dissoluitur cum quis ad sacrum ordinem eligitur, quo differt

huiusmodi soleme Votum continentiae à solèni Voto Religionis, quod Religionis professione matrimonium ratum, quod non est consummatum dirimitur, non tamè sacri ordinis susceptione, vt habetur in Constitutione Ioannis XXII. que incipit. *Antiqua, De Voto, & Voti redempti.* Rursus coniux vxore annuente potest iure ad sacros ordines promoueri; dummodo ipsa si iuuenis sit, aut ob incontinentiam suspecta, Religionem profiteri cogatur: vt sentiunt Hostiensis, Calderinus, Antonius & Abbas in cap. *Coniugatus de conuers. coniugat.* quamuis alij opinentur id necesse non esse, sed verius est primum. Si verò vtrumque absit, hoc est, nec iuuenis, nec suspecta sit, factis est, si extra Religionem continentiam vouerit, cap. *Coniugatus, De conuers. coniugat.* Ac verò si maritus in Episcopum eligatur, requiritur, vt vxor simpliciter Religionem profiteatur, quamuis sit ætate prouecta, nec suspecta de incontinentia. Sic Hostiensis, Calderinus, Antonius, Abbas in c. *Sanè, De conuers. coniugat.* **SI QVÆRAS**, an coniux possit iure ad primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines promoueri. *Respondeo*, minime, nisi volentem ad Religionem transire, vel ad sacros ordines ascendere, vt dicitur in cap. *vt. de i. por. ordina. in sexto.*

Octauo *Quæritur*, quid sit iure Canonico constitutum de Clericis minoribus contrahentibus nuptias? *Respondeo*: Si duxerint vxorem, ratum est matrimonium, nec ducendo, nec utendo coniugio peccant. Doctores in cap. *1. De cleric. coniug.* ex Alexandro Tertio, ipso tamen facto Ecclesiastica beneficia amittunt, vt in eodem cap. *statuimus*, & ab vsu ordinu remouentur. **QVÆRES** an statim amittant per matrimonium ratum nondum consummatum? sententia est omnium communi consensu recepta, amittere, inò si sponsa antequam matrimonium consummatur Religionem profiteatur, maritus beneficia non recuperat. Abbas, Imola & alij c. *1. de cleric. coniug.* quoniam beneficium fuit amissum, & obligatio semel tantum extincta amplius non reuiuiscit, nec Beneficium amissum repetitur, nisi de nouò conferatur. Vacant etiam quælibet iura vt regressus, accessus, ingressus, ad Beneficium Ecclesiasticum, vt ait Glossa quam ceteri teste Couarruuias sequuntur. **ROGABIS** in super, an vnà cum Beneficijs Ecclesiasticæ quoque pensiones amittantur, & cessent. *Respondeo* amitti: nam quauis sint, qui afferant eas non amitti, verius tamen alij senserunt, eas omnes cessare, & extinguì, quæ nomine & ratione Clericorum habentur. Ita Hieronymus Gigas, Cardinalis, Ioannes Baptista, & alij quos citat & sequitur Couarruuias loco citato, num. 8. hoc enim habet vsus, & stylus Curie Romanæ. Ex verò pensiones quæ non dantur nomine Clericorum, ea ratione non cessant: quales sunt quæ auctoritate Romani Pontificis conferri solent certorum Ordinum Militibus coniugij vinculo alligatis. **Quæstionis est** tamen dubia, & incertæ, an si talis Clericus contrahat matrimonium, quod ratione alicuius impedimenti Canonici sit irritum, Ecclesiasticum Beneficiu amittat. *Respondeo* distinguendo cum Abbate, & Ioanne Andrea in c. *diuersis, De cleric. coniug.* Si matrimonium sit irritu, & inane, quia in eo

Clerici contrahentis consensus desit, Beneficiu is Clericus non perdit: Si vero ad sit consensus, & matrimonium nullius momenti sit propter aliud Canonicum impedimentum, quod ipsum coniugium irritu reddit, ipso facto Clericus Beneficium, & pensionem Ecclesiasticam amittit. Vt si contraxerit cum consanguinea, vel affini, in gradibus Ecclesiæ lege interdictis. Item, *quæres*, an Beneficium valet vel pensio amittatur, ipso facto, si huiusmodi Clericus cõtrahat matrimonium cum impubere? Id quidam affirmant, inter quos est teste Couarruuias Staphileus, sed Henricus vnà cum alijs quos refert & sequitur Couarruuias loco citato num. 4. negat, nec immeritò: siquidem coniugium cum impubere contractum vim, & locum matrimonij iure Canonico non habet, sed sponsaliorum tantummodo naturam & vicem, quæ sunt simplex futuri coniugij promissio. Postremò, si *quæras* an si huiusmodi Clericus sola sponsalia contraxerit, pensionem Ecclesiasticam amittat? *Respondeo* cum Abbate, & alijs, nequaquam, sicut nec Beneficium perdit, vt paulò ante dixi: nam cum hæc sit pena iuris, restringi debet; Canones autem solum voluerunt pro coniugio Beneficium Ecclesiasticu ac proinde pensionem amitti.

Nondò *quæritur*, An Clericus in sacris ordinibus constitutus si nuptias contraxerit, crimen incurrat, quod sacrorum Inquisitorum auctoritate cognosci, iudicari, & puniri debeat? *Quidam*, inquit, si publicè contraxerit, ius habere Inquisitores in eum animaduertendi, non tanquam in hæreticum, aut de hæresi suspectum, sed tanquam malè sacramento abutentem. Alij verò simpliciter id negant, quia nec est hæreticus, nec de hæresi suspectus, nec sacramenti contemptor, sed solum legis Ecclesiasticæ violator. *Siman. de iustit. Cathol. tit. 40. num. 13.* videtur docere huiusmodi crimen à sacris Inquisitoribus iure posse cognosci, iudicari, & puniri, quia Clericus abutitur matrimonio, & quia suspectus de hæresi est.

Caput XIV.

Quaedam alie quæstiones circa eandem rem.

Primò *Quæritur*, An qui post matrimonium consummatum suscipit sacrum ordinem in Latinorum Ecclesia, possit iure vti coniugio ante contracto. Communis est omnium opinio, quam habet S. Thomas in additionibus ad 3. partem, *quæstio. 53. artic. 4. ad 1.* vbi distinguit sic, aut suscipit ordinem sacrum vxore annuente, aut renuente, vel inscia. Si annuente vxore, nec petere, nec red. lere debitum coniugale potest: nec petere, quia se voto castitatis obstrinxit; non red. lere, quia eo ipso, quod vxor annuit ac voluit, vt vir sacrum ordinem susciperet, debuit votum continentiae facere, ac proinde se iure petendi debitum coniugale priuauit. Si inuita vel ignorante vxore sacrum ordinem susceperit, debitum coniugale exigere iure nequit, debet tamen vxori petenti reddere: petere non potest, quia voto continentiae sese obligauit, & ideo suo iure pe-

tendi